

ТЫЗЭКЬОТМЭ – ТЫЛЪЭШ!

Адыгэ макъ

Голос
адыга

1923-рэ ильесым
гъэтхапэм
къышегъэжъагъэу къидэкъы

№ 111 (22081)

2020-рэ ильес

ШЭМБЭТ

МЭКЬУОГЬУМ и 27-рэ

ОСЭ ГЪЭНЭФАГЪЭ ИИЭП

къыхэтутыгъэхэр ыкни
нэмикли къэбархэр
тисайт ижъугъотштых

WWW.ADYGOVOICE.RU

6 +

Адыгэ Республикаем и Правительствэ игъээзет

Мэкъуогъум и 27-р –
ныбжыкъэхэм я Маф

Ныбджэгъу лъапІэхэр!

Ныбжыкъэхэм я Мафэ –
Урысыем къырыкъоштыр зыэ
ильхэм ямэфэкі мэкъуогъум и
27-м тихэгъэгу щыхагъеунэфы-
кы. Дунамы псынкъэу зызы-
щихъожырэ лъехъаным общес-
твэми, республиками, хэгъэгү-
ми ящыэнэфыкъэ ныбжыкъэхэм
мэхъанэу ялэм хэхь. Псынкъэу
зызыхъожырэ щылакъэм
аҳэр нахь псынкъэу есэх, уахъ-
тэм пшъэрлыкъэу къыгъеу-
цухэрэм нахь зыдырагъаштэ,
нахь псынкъэу технологиехэр
алэ къырагъахъэх.

Сэнэхьатэу къыхагъеэмки,
нэмикли лъэнэнкъохэмки ныб-
жыкъэхэр ашылтыкъоштэнхэмки,
яямалхэм зыкъызэулагъеэхынным-
къэ ишвикъэгъу пстэури Адыгэим
непэ ил. Спортын хэхъонагъэ
егъашыгъэнэмыкъэ, ныбжыкъэ
сэнаущхэм ыпилгъу ятыгъэнэмы-
къэ джыдэдэм республикэм то-
фышо щызешлахы, ныбжыкъэхэм
патриотическэ плуны-
гъэ тэрээ ягъэгъотыгъэним,
волонтер тофхъабзэхэм зя-
гъушомбгъугъэним, ныбжыкъэхэр
республикэм иобщест-
веннэ щызэнгъэ нахь чанэу
къыхэгъэлэжъэгъэнхэм мэхъа-
нэшко араты.

Къыткэхъухъэрэ ныбжыкъэхэм
акъуачы, яшэнгын зыща-
гъедфедэн алькъыщт лъэнэнкъо-
хэр щылэх. Тиреспублике иоб-
щественне, иэкономикэ, иполи-
тике щызэнгъэ аҳэм ялахьшу
хашыхъэ. Адыгэир аҳэм зэря-
чыгур, неуцырэ мафэм аш-
къехъулэштымки, нахъижхэм
шуагъэу къафышанаагъэхэм
якъеуххумэнкъэ пшъедекъыж
зэрхыэрэд икъоу къагурыоным
пае тапэкки тфельэкъырэд зэкэ
тшлэшт.

Ныбджэгъу лъапІэхэр! Ныб-
жыкъэхэм я Мафэ фэшл тышу-
фэгушо! Адыгэ Республикаем ис-
клалэхэми, пшъашхэхэми псау-
нагъэ пытэ ялэнэу, шумрэ гу-
шуагъомрэ ашымыкъенхэу,
мамырэу псэунхэу, ягухэль-
шухэр къадэхъунэу, цыхъэу
афашырэр къагъэшьылкъэжы-
нэу тафэлъло!

Ныбджэгъу лъапІэхэр! Насы-
пир къышшотэхъоху, шлоу щы-
лэр къышшопкъэу бэрэ шуущегъя!

Адыгэ Республикаем
и Лышхъэу, Урысые
политикэ партиеу «Единэ
Россием» и Секретарэу
Къумпывл Мурат

Адыгэ Республикаем
и Къэралыгъо Совет —
Хасэм и Тхаматэу
Владимир НАРОЖНЫЙ

1923-рэ ильесым
гъэтхапэм
къышегъэжъагъэу къидэкъы

№ 111 (22081)

2020-рэ ильес

ШЭМБЭТ

МЭКЬУОГЬУМ и 27-рэ

ОСЭ ГЪЭНЭФАГЪЭ ИИЭП

къыхэтутыгъэхэр ыкни
нэмикли къэбархэр
тисайт ижъугъотштых

WWW.ADYGOVOICE.RU

Ныбжыкъэхэм я Мафэ нахь хъурэп

1958-рэ ильесым мэзаем и 7-м СССР-м и Аппшэрэ Совет и Президиум и Унашъокъэ мэ-
фэкъыр хагъэунэфыкъынэу рагъэжъагъ. «День советской молодежи» зыфиорэ мафэр мэкъу-
огъум иаужыре тхэуумафэ агъэмэфэкъыщтыгъэ.

1993-рэ ильесым мэ-
къуогъум и 24-м СССР-р
зызехэтэкъуж нэуж, Уры-
сыем иапэрэ президентэу Б. Н. Ельциныр мэ-
къуогъум и 27-м ныбжыкъэхэм я Мафэ хагъэу-
нэфыкъынэу унашо къэт-
хагъ.

Мыщ дэжым къыхэд-
гъэщи тшлонгъу, мэфэ-
къыр мэкъуогъум и 27-м
ахыхъигъу нахь мышэми,
ыпэкъэ зэрэштыгъэм тэ-
тэу тхэуумафэ къыхэз-
гъэшыре къалэхэр джыри
тилэх. Мэкъуогъум и 27-м
мэфэкі тофхъабзэхэр,
зэнэкъохъэр, къэгъэ-
льэгъон зэфшхъафхэр
Урысыем щызэхашэх. Мы
мафэм тикъэралыгъо фэ-
дэу Къыблэ Осетиими
ныбжыкъэхэм я Мафэ
щыхагъэунэфыкъы.

Гъонэжыкъо
Сэтэнай.

Пенсиехэр

Джыри зэтыгъо...

УФ-м Пенсиехэмкъэ ифонд къэлэцыкъоу зыныбжь ильес 16-м шомы-
кыгъэхэм зэтыгъоу къаратынэу джыри агъэнэфэгъэ сомэ мин пшы-
рыпшыр бэдзэогъум къитупшынэу ригъэжъэшт.

Мыр мэлъылфэгъу, жъоны-
гъокъэ, мэкъуогъу мазэхэм
къатыгъэ ахъщэ тедэхэм алты-
пидзагъэу щыт, ны-тыхэм,
къэлэцыкъур ыплюнэу е лып-
пльенэу зыштагъэхэм къа-

тефэ. Аш пае лъэу тхылъ-
птынэу ишкълагъэп. Ахъщэ 16-
пидзагъоу сомэ мин тфыры-
тфыр ыкни зэтыгъоу сомэ мин
пшырыпшыр къызфэкъуагъэ-
хэм Пенсиехэмкъэ фондым

джыри афигъэпсынышъ къафи-
тупшыщт.

Зыгорэкъэ а ахъщэ тинхэм
апае джыри лъэу тхылъыр
зымытгъэ щылэмэ, 10ныгъо
мазэм и 30-м нэс джыри уахъ-

тэ ял. Аш шуамыгъэкъэу къэра-
лыгъо фэло-фашихэм япортал
щатымэ, зэкъэри зэхэубытагъэу
къафэкъожыщт.

Ахъщэ тинхэм афэгъэхыгъэ
къэбархэр ыкни нахыбэу къыз-
къэупчэхэрэм яджэуапхэр Пен-
сиехэмкъэ фондым интернет
неклубъо итых.

УФ-м Пенсиехэмкъэ
ифонд и Къутамэу
АР-м щылэм
ипресс-къулыкъу

Зэйуклэгъу ялагь

Суретыр А. Гусевым түрихийг.

Иофхабзэм хэлэжьагъэх Росприроднадзорын Краснодар краимкэ ыкчи Адыгэ Республика мкэ ирекион гээорышлалтэй илашээ Роман Молдо-

вановыр, Адыгэ Республика м и Премьер-министрэй Александр Наролинир, вице-премьерэй Сапый Вячеслав.

Чыюпсым икъеухумэн епхы-

Адыгэим и Лышхээу Кумпыл Мурат чыюпс къэклэхэр зэрагъэфедэрэм гүунэ лызыфырэ Федераль нэ кулыккум илашээ игудзэу Марианна Климовам Республика м и Правительствэ зычээт унэм зэйуклэгъу щыдрилагь.

гээ Иофхабзэм зэйуклэгъум шатегушиялагъэх. Мы льэнэ-кьюмкэ хабзэм ифедераль нэ кулыккухэм зэдэлэжьэнгэу адьряяэр гээлэшьгээн зэрэфаер Республика м и Лышхээу къыхигъэшьгэй.

«Чыюпсым икъеухумэнкэ джыре амалхэр Республика м щигъэфедэгъэнхэм лышэу анаэтырагъэти. Республика м ихэбээ ёшхээтэхэм таикъэзыуцхээрэ дунаим икъеухумэн епхыгъэй.

пшээрьльхэм язешлохын мэхья-нешхо раты, сида пломэ цыифхэм яшилэклэ-псэукэ зыфдэштыр аш бэкэ елтыгъэ. Мишкэ федераль нэ гупчэм игоу ылтэгъухэрэ кыдэлтлытэхээзэ, тилошлэн нахышлоу зэхэтшэн фас», — хигъэунэфыкыгь Кумпыл Мурат.

Марианна Климовам Адыгэим и Лышхээу кыфильтагь ултээлүүнхэу зэхашагъэхэм якъеухумэн, Адыгэ Республика м

иминистрэхэм я Кабинет иподразделенихэм яошлэн зэрэултээгүэм афэгъэхыгъэй.

«Зэхэшэн юфтхабзэхэр зэрхэхээ зыхыкэ, псым игъе-федэнкэ, псэушхэхэм якъеухумэнкэ игоу тээврэхэр Адыгэ Республика м испекалистхэм къашхабзэштых», — хигъэунэфыкыгь Марианна Климовам.

Зэйуклэгъум икъеухумэн атетэу Адыгэ Республика м и Лышхээу Адыгэим таикъэзыуцхээрэ дунаим икъеухумэнкэ ыкчи чыюпс къэклэхэмкэ и Гээорышлалтэй Адыгэим псэушхэхэмрэ псы биологие къэклэхэмкэ ыкчи ягъефедэнкэ и Гээорышлалтэй пшээрьль заулэ афишыгь. Адыгэ Республика м иминистрэхэм я Кабинет илашээ пшээрьль фашыгь чыюпсым икъеухумэн тэгээлэхээгээ юфтхабзэхэрэ зэрхэхэрэм гүунэ ренэу алтынэ.

Шуагъэ къытэу Иоф зэдашэ

Адыгэ Республика м и Лышхээу Кумпыл Мурат гоогхэмкэ Гээорышлалтэй «Черноморье» зыфиорэм илашэу Андрей Жуковым зэйуклэгъу дырилагь. Иофхабзэм хэлэжьагь АР-м псэольэшынымкэ, транспортнымкэ, псэуплэ-коммуналь нэ ыкчи гоогу хызмэтымкэ иминистрэу Валерий Картамышевыр.

Гоогу инфраструктурэм хэхьоногъэ ышыным, гоогу хызмэтым фытэгээлэхээгээ кээралтигээ программехэм ягъэцэктэн льэнэхэхэр тегущыла-

щыр Адыгэим и Лышхээ пэублэм хигъэунэфыкыгь.

— Цыифхэмкэ ырлыгъэй ыкчи ёшынгэончэу щыт гоогу псэуальхэр гээлэшьгээнхэмкэ Адыгэим пшээрьльхэхэрэ ылашхээ щытых. Ар гээцэлэхээ зэрхэхэрэм епхыгъэ эконо- микэм хэхьоногъэ ышынхээр, инвестициеу къахалхъяштхэр, аш къыкэлтэй ыкчи цыифхэм псэукэ амалэу ялэр нахышлу

зэрхэхүчтэй. Арышь, Республика м ыкчи федераль нэ мэхьянэ зиэ гоогхэр зэтэгээлэхэхэм, ахэр непэрэ шапхэхэм адиштэнхэм тэркэ мэхьянэхшо ил, — кыгуагь Кумпыл Мурат.

Ведомствэй ылашхээ щыт пшээрьльхэр зээлэгэцэктэнхэм зэрэфхэвэзэхэр Гээорышлалтэй илашэу къыхигъэшьгэй.

— Мы ильэсиймкэ бюджет лимитхэм къадыхэлтигъэу

республика м сомэ миллиарди 2,1-рэ кытиефэшт. Аш щыщэу сомэ миллиард 1,1-рэ гоогхэм игъэктэгээ гээцэктэжынхэр яшылэгъэнхэм ыкчи зерифешуашэу йыгыгъэнхэм, къэгъенэфыгъэнхэм, джащ фэдэу сомэ миллион 890-рэ автомобиль гээгэу «Кавказ» зыфиорэм къихиубытэрэ, Лабинскэ кынкэу Мыекьюапэ къекуалтэй ылашхээрэ гээгэу зэхэгъэлтэй ишын ухижыгъэнхэм пэудгээхэштых. Мы псэуальхэр ма-зэм къыклоц түүхижынэу ыкчи ттынэу тэгъэнафэ, — кыгуагь Андрей Жуковым.

Зэйуклэгъум къызэрэшчайга-гъэмкэ, Республика м пхырыкырэ федераль нэ гоогхэм япроцент 90-рэ фэдизым язытэш шапхэхэм адештэх. Лъэпкэ проектэу «Ёшынгэончэ ыкчи шэпхэшлүүхэм адиштэрэ автотранспортхэм якъолтэй феде-раль нэ гоогхэр шуагъэ кытиеу йыгыгъэнхэм мэхьянэхшо ил, аш къыхиубытэх Кавказ къэралтыо биосфернэ заповедни-кырэ Лэгъо-Накъэрэ.

Мы льэнэхээ пэхыгъэ Иофшэнэ анахэу анаэ зэрэтырагъэтигъэ Гээорышлалтэй илашээ пшээрьль фашыгь чыюпсым икъеухумэн тэгээлэхээгээ юфтхабзэхэрэ зэрхэхэрэм гүунэ ренэу алтынэ.

АР-м и Лышхээу ипресс-къулыкъ

Саугъэтэу агъэуцугъ

Адыгэим икъэлэ шхьааэ саугъэт гээшэгъон къыщызэуахыгь. Блэкигээ лэшэгъум энергетикхэм шуагъэ кытэу яошлэн зэрагъэпситыгъэм ишыхыатэу щыт трансформаторын ар фэгъэхыгь.

Мыекьюопэ къэлэ электрическэ сетьхэм ипредприятие зыдэштэй чыпэм дэжь саугъэтэй шагъеуцугъ. Зэхахьем къеклонгъяшэхэм шээдээкъыжэу ыхынрэмкэ гүнэнгээ гээнэфайзэ зиэ обществэу «Майкопская ТЭЦ» зыфиорэм игенеральнэ илашэу Игорь Луневыр, мы предпринятие ильэсийбэрэ щылэжьагъэхэр, непэ иофишлэхэр.

Трансформатор-саугъэтэу агъэуцугъэм тарих гоогу къыкльгээр зэхахьем къеклонла-

гэхэм къафалотагь. Хэгъэгү зэошхор заухыгъэ нэух ар ашыгъяагь. Мыекьюапэ илэгээ электростанциер 1943-рэ ильэсийм нэмынхэм къагъяогъяагь.

1949-рэ ильэсийм Мыекьюопэ къэлэ электростанциер ашыгъ ыкчи охтэ къеклийм къыклоц аш хэхьоногъэхэр ышынхэу ригъэжьагь. Алэрэ трансформаторын ар лъэхъянам щынагъяхэм ашыгъыр 1950-рэ ильэсийм къыдагъэкыгъяагь. Бакинскэ электромашинэпсэолъэш заводын Мыекьюапэ

пае ар хэушхъяфыкыгъэу ѿшыгъяагь.

Зэрифешуашэу гээлэшьгээ трансформаторын ильэс 70-рэ тофыгъяагь. Мыекьюапэ иурамэу Ворошиловым ыцэ зыхырэм ар тетыгъ. 2020-рэ ильэсийм ижъоногъокэ мазэ оборудование аухырэ шапхэхэм адиштэрэмкэ зэблажуу ыкчи джыре уаҳтэм нэс тофыгъэ трансформаторын къа-ухумэн гүхэль ялэу саугъэтэу агъэуцугъ. «Майкопская ТЭЦ» зыфиорэр къыгъэдахэу ар дэ-

тышт. Къыхигъэшьгээн фас, предприятие чанэу тоф шиэрээр ильэс 50 зэрхэгүүтэм ыкчи энергетикхэм шуагъэ кытэу зэрэлжэхээрэм ятагыгъэу мыр щыт.

Игорь Луневыр къэзэрэу-тъоигъэхэм шуфэс къарихыгь ыкчи саугъэтам мэхьянэхшо зериэр игүүшээ къыхигъэшьгэй. Постуми апэу мыш щылэжьэрэ цыифхэм яошлэн къуачлэу халхъяэрэд аш зэрэшыгъырышьгээр кыгуагь.

Ильэсийбэрэ предприятие тоф ѿшыгъяагь Анатолий Семечко ыкчи Людмила Лапчук зэхахьем къыщыгъяагь. Кусэр зызэпаук нэужым саугъэт-трансформаторын дэжь ѿштхэу сурэтхэрэ зытэрахыгъэх.

ГОНЭЖЫКЬО Сэтэнай.
Суретыр лэшынэ Аслын түрихыгъ.

Урысые Федерацием и Конституции игъэтэрэзыжынхэр

ЦЭЙ Эдуард:

«Тарихъ шыпкъагъэр ядгъэуко хъущтэп»

Урысыем и Лыхъужьёу, республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм иде-путатэу, федеральнэ партийнэ проектэу «Тарихъ шлэж» зыфиорэм икоординаторэрэ Цэй Эдуард хэдзыгээ чыгынэ зэхьгээм юф ышэнэу зыригъэжьэгэе апэрэ мафэм къакъу, ымакъэ щитыгъ.

«Тихэгъэгу итарихъ зэраукъорэм непэ бэрэ тырэгүүцээ. Тарихыр къэзыхыкъыжынэу фэжъэхэрэ Урысыем еумысих. Конституцием фашыщт гээтэрэзыжынхэмкэ сэ анахъяу мэхъан зэстэрэр тарихъ шыпкъагъэмрэ тихэгъэтуу ыкынэу мафэрэ къау.

Хъумэгъэнхэр ары. Мыш фэдэ гээтэрэзыжынхэу Конституцием фашыщт хэр ныбжыкъэхэм ашэ шлоигъу: «Урысые Федерацием Хэгъэгур къэзыхыгъунаагъэхэр лъэшэу егъельаплэх, тарихъ шыпкъагъэр къеухъумэ. Хэгъэгур къаухъумээ, цыфхэм лыхъужьныгъэу зэрхягъэр агэцыкъу хууцтэп».

Бэмышшэу юбилей Парадышхо Москва щыкъуагъ. А мафэм тихэгъэтуу инэмийкъи къалэхэмий юфтхъэбзэшхочэр ашызэрхягъэрэх. Зи Хэгъэгур рымыгушхогъэ зы нэбгыри Урысыем къимыкъынэу сэгүгъэ. Тихэгъэгур итарихъ, тятэжхэм ягэхъягъэхэр къетуухъумэнхэ фае, тарихъ шыпкъагъэр ядгъэуко хъущтэп. Джахэр ары тымакъэ зыфэттын фаер!» — хигъеунэфыкъыгъ Цэй Эдуард.

Къэрдэн Аскэрбий:

Лъэпкъ, дин зэгурыноыгъэр къэухъумэгъэн фае»

«Адыгэим идинпащэхэм Урысые Федерацием и Конституции зэхъокынгъэ гъэнэфагъэхэр фэшыгъэнхэм мэхъанэшко раты. Аш фэгъэхыгъэу къыуагъ Адыгэимрэ Пшызэ шольырэ ашыпсэурэ быслымэнхэм ямуфтиу Къэрдэн Аскэрбий. Тыгъусаа аш ымакъэ ытыгъ ыкы голосованием хэлэжьэнхэу республикэм ис пистэуми закыфигъэзагь.

«Урысыем къыркъоцтым гъэгумэ-кырэ хэтрэ нэбгыри ишпээрэль мы голосованием хэлэжьэнэу. Урысые Федерацием и Конституции фашыщт гээтэрэзыжынхэм япроект социальнэ гарантиехэр къареты, унэгто клоц зэфыщыткъэхэм алъээс, общественнэ зэфыщыткъэхэм ыкы къэралыгъо хэбзэ къулыкъухэм зэхъокынгъэ гъэнэфагъэхэр афешы. Урысыемкэ мы голосованием мэхъанэшко ил», — хигъеунэфыкъыгъ Къэрдэн Аскэрбий.

Муфтиим къызэрнуагъэмкэ, Адыгэ Республиктэ мамырныгъэмрэ зыпкынтынгъэмрэ аргушо. «Лъэпкъ, дин зэгурыноыгъэр къэухъумэгъэн фае. Хэгъэгум и Закон Шхъаал гъэтэрэзыжынхэм фашыщтхэм сувореннэ къэралыгъор нахь агъэптигэшт», — хигъеунэфыкъыгъ Къэрдэн Аскэрбий.

Хыкум ветеранхэм я Совет хэтыштхэр агъэнэфагъэх

Адыгэ Республикэм и Апшэрэ хыкум и Тхъаматэу Б. А. Шумэнэр къэшакъо зэрэфхэхуугъэм тетэу Адыгэ Республикэм ихыкуммышхэм я Совет иунашьокъэ Адыгэ Республикэм ихыкум системэ иветеранхэм я Совет ехылгээ Положениер мыгъэ гъэтхапэм и 18-м аухэсигъ.

Зэкъеми зэдьрагаштэу Адыгэ Республикэм ихыкум системэ иветеранхэм я Совет иапэрэ зээгүэкъэгъу итхъаматэу хадзьг Трэхъо Аслъан Исмахыилэвькъор, аш игуадзэр А. Т. Гарголиниыр, секретарыр О. М. Кулинченкэр ары.

Трэхъо Аслъан Исмахыилэвькъом ильэс 20-м къехъукъэ Адыгэ Республикэм ихыкум системэ пэшэнгъэ дызэрихъагъ, ильэс 42-рэ юридическэ сэнэхьатым рилэхъагъ, аш щыщэу ильэс 24-рэ хыкум юфхэм апильгъагъ. Апэрэ квалификационнэ класс ил.

А. И. Трахъор Урысые Федерацииемрэ Адыгэ Республикэм

рэ язаслуженне юрист, юридическе шлэнгъэхэмкэ доктор, профессор, Адыгэ къэралыгъо университетын июридическэ факультет икафедрэ илаш, Пшызэ къэралыгъо университетын ирофесор, къэралыгъо, ведомствэ тыхэр бэу къыфагъэшшошагъэх.

Адыгэ Республикэм и Апшэрэ хыкум и Тхъаматэу Б. А. Шумэнэр Адыгэ Республикэм ихыкум системэ иветеранхэм я Совет иапэрэ зээгүэкъэгъу хагъэхъагъэхэм къафэгушуагъ, хыкум юфхэм язэхэфынкэ Советын иэпилгэгъу къызэрэшыгугъирэп къыуагъ.

Адыгэ Республикэм ихыкум системэ иветеранхэм яучредительнэ зэлүкэ мэкъуогъум и 22-м Ѣылагъ, общэ юрисдикциемкэ хыкуммышхэу, арбитраж, конституционнэ хыкумхэм, дээ гарнizon хыкумым яхыкуммышхэу отставкэм Ѣылхэмрэ къэралыгъо къулыкъушихэу

хыкум системэм ильэс 20-рэ Ѣыкъи аш къехъу Ѣылхэмрэ аш хэлэжьагъэх.

Хыкум ветеранхэм я Совет ренэу юф Ѣылхэмрэ обществен нэ къулыкъу Ѣыкъи, Адыгэ Республикэм ихыкуммышхэм я Совет ар Ѣызэхэшагъ.

Ыпшэкъэ зигугуу къэтшыгъэ

Положением диштэу зэлүкэ Адыгэ Республикэм ихыкум системэ иветеранхэм я Совет хэтыштхэр Ѣыхадзыгъэх. Ахэр — А. И. Трахъор, А. М. Набэхъор, О. М. Кулинченкэр, Б. А. Щагуджыр, Т. А. Бэрэтарыр, А. Т. Гарголиниыр, С. Т. Кыкыр, В. С. Пчелкиниыр, В. И. Морозовар.

Джыри шлэгъэн фаехэм яхылгъагъ зыфилорэм зэхъокынгъэхэр фэшыгъэнхэм фэгъэхъыгъэм» (Адыгэ Республикэм ихэбзэгъэуцуугъэ зэхэуягъэхэр, 2020, N 4).

2. Мы Законым джыри къуачи имыэзэ, Ѣэфаклохэм яфитынгъэхэр къызэрхуумэрэм гъунэ лъызыфырэ Федеральнэ къулыкъу Адыгэ Республикэмкэ и Гъэорышлэвьы Ѣылхэмрэ унашьохэу шэпхэ гъэнэфагъэхэр къыдэлтыгъэхэм афэгъэхыгъэхэр Адыгэ Республикэм и Лыхъухъэ 2020-рэ ильэсм мэлъильфэгъум и 14-м Ѣылхэмрэ Указэу N 46-рэ зытэу «Коронавирусыкъэ COVID-19-м зимыушомбгъунымкэ юфыгъо заулэмэ яхылгъагъ

Федеральнэ законхэу «Цыфхэмрэ чыпэхэмрэ чыгыопс, техногеннэ нэшанэ зиэ ошэ-дэмьишэ тхъамыкъагъохэм ашыухъумэхэнхэм ехылгъагъ», «Санитар-эпидемиология лъэнвьомкэ юфхэр гъэтэрэзыгъэнхэм ехылгъагъ» зыфилорэм адиштэу, Адыгэ Республикэм икъэралыгъо санитар врач шхъаал 2020-рэ ильэсм мэкъуогъум и 19-м Ѣылхэмрэ унашьоу N 01-00-03/58-3940-2020-рэ зытэу юфхэрэ къызыфес-шызэ унашьо сэшы:

- 1) Къуачи ямылжъяу лъытгээнэу;
- 2) Адыгэ Республикэм и Лыхъухъэ

зытэу «Коронавирусыкъэ COVID-19-м зимыушомбгъунымкэ джыри шлэгъэн фаехэм яхылгъагъ» зыфилорэм зигугуу къышьохэрэ федэральнэ хэбзэгъэуцуугъэ диштэу зэрэгтэхэхэм мы Указырэ альыгъэсирээ.

3. Зыклатхэхэрэ Ѣегъэхъагъэх мы Указырэ къуачи илэ мэхъу.

Адыгэ Республикэм и Лыхъухъэ Къумпыйл Мурат
къ. Мыекъуапз, мэкъуогъум и 23-рэ, 2020-рэ ильэс N 89

АР-М ХЭГҮЭГУ КЛЮЦI ЙОФХЭМКIЭ И Министерствэ къеты

Шъэожьием ІэпыІэгъу фэхъу- гъэх

АР-М хэгъэгү клюцI йофхэмкIЭ иминистрэу, полицием игенерал-майорэу Владимир Атай фэкIорэ рэзэнгъэг тхылъ бэмышиIу ведомствэм къыІэкIэхъагь. Мыеекъуап щыпсэурэ Евгений Митрошкинэр Адыгейим и Къэралыгъо автоинспекции икулы-къушIэхэм ясэнхъаткIЭ ІэпIэсэнгъэших къызэрзхагъэфагъэм фэшI зэрафэрэзэр письмэмкIЭ къиреIотыкIы.

2020-рэ ильэсүү мэкьюогъум и 11-м гъогу-патруль къулукъум иофишIэхэу, полицием истарш лейтенантэу Стлашьу Русланэр полицием иллейтенантэу Владимир Александровымрэ Мыеекъуап икъыдехъэгъу къулукъур щахъызз, іэкыбым къышашыгъэ автомобилым иводитель гумжI зэрэхфагъэр къапшIэу къыгульдагь.

«Хъульфыгъэр зэрэгумэкIырэмкIэ къыдгурьуягъ гузэжьогу чыпIэ зэрифагъэр ыкIи іэпIэгъу зэри-щыкIагъэр. Хъульфыгъэм игусэ ишхъэгъуси сабыр ыыгъэу машинэм къыкIыгь. Ильэси 3 зыныбжь шъэожьием иакыл щуугъэу, зыкъымышIэу янэ ыыгъыгъ ыкIи ар сымэджэцым псынкIэу нэгъесын фэягъэ», — ыгу къэкIыкы Владимир Александровым.

КіэлэцIыкum янэ-ятэхэм квалаотагь яшагу дэтыгъэ чэум шъэожьыер зыдэпшием аш илтэгээшоурыкIорэ гучуучычим телаби, электрическэ токыр къызэрэу-гъэр.

Полицием иофишIэхэр псынкIэу дежурнэ частым тэуагъэх ыкIи бзыльфыгъэм шъэожьыер ыыгъэу патруль машинэм рагъэтIысхы, макъе къэзыгъэуру хэушхъафыкIыгъэ пкыгъээр хэгъенагъэу псынкIэу сымэджэцым нагъесыгъэх.

Аш нэсыфхэ, инспекторэу Стлашьу Руслан шъэожьием янэ еушыниэ ыгу ыухумагь ыкIи шъэожьыем апэрэ медицинэ іэпIэгъур ригъекIыгь.

«Адыгейим хэгъэгү клюцI къулукъум зисэнхъят хэшIыкIышко фызиIэхэм ямызакью, гукIэгъул къулукъушIэхэр щэлажъях. ИпIэгъу ыкIи зишшогъэшко къйтэзыгъэкIыгъэх къулукъушIэхэр мыхъуягъэхэмэ, къэшIэгъуае тишэожьыеу Матвий испаунгыгэ кърыкIоштыгъэр», — къышто рэзэнгъэ письмэм.

Мы хъугъэ-шIагъэм ыуж мэфэ заулэ тешIагъэу, ѿнгъончъянэм ишапхъэхэр къызэрзхагъэфедэхэзэ, инспекторхэр Митрошкинхэм яунагъо еблэгъагъэх, шъэожьием испаунгыгэ изытет зыщаагъэзоз ыкIи пхъэшхъэ-мышхъэхэмрэ іешIу-lyshuhxemrэ шъэожьыем фащагъэх.

Водитель нэбгыри 9-р къаубытыгъ

Зыгъэпсэфыгъо мафхэхэм, мэкьюогъум и 20 ыкIи и 21-м Адыгейим игоогухэм хъугъэ-шIагъи 3 къатехъухъагь, ахэм апк къикIэу нэбгыри 7-м шъобжхэр атещагъэхэ хъу-

гъэ. Джасиц фэдэу мы уахьтэм зыпарэми лье зыримыхыгъэ гъогу хъугъэ-шIагъи 18 агъэунэфыгъ. Нахыбэу ахэр зыщаагъэунэфыгъэхэр Тэхъутэмийкье ыкIи Теуцожь районхэр арых.

Адыгейим и Къэралыгъо автоинспекции къызэртий-зэмкIэ, хъугъэ-шIагъэхэм лъапсэ афэхъугъэр къыззакIохэзэ зэрээзүтэкыгъэхэр ыкIи машинэхэм азыфагу иль гъогуанэр зэраукуагъэр арых. ГъогурыкIоным ишапхъэхэр аукъуагъэу хъугъэ-шIагъи 578-рэ къихагъэшыгъ. Ешуагъэхуу автомobiliр зезыфэштыгъэх водитель нэбгыри 9-мэ административнэ пшъэдэкIыж атыральхъагь.

Джащ фэдэу лъэрсрыкIо нэбгыре 60-мэ альэнүкъокIэ административнэ протоколхэр зэхагъэуцагъэх. Автоинспекции иофишIэхэм водителхэм зафагъазэ сакъыныгъэ къызхагъэфэнэу ыкIи гъогурыкIоным ишапхъэхэр амыукуонхэу.

Нэбгыри 5-мэ лые арихыгъ

Мэкьюогъум и 21-м чэцым, сыхьатыр 3-м таакыкы 10-кIэ ежъягъэу, Мыеекъуап иурамхэу Жуковскэмрэ Первомайскэмрэ зыщыззуалIэхъу нэфрыгъуазэр зытетым автомобилитIу ющыззуалIыгъ.

Пэшшорыгъэшшэу зэрэгэунэфыгъэмкIэ, ильэс 22-рэ зыныбжь водителыр нэфрыгъуазэм ишапхъэхэр ыукуюхи, гъогум зытельадэм, ильэс 30 зыныбжь водителэу ВАЗ-м кіэрысыгъэм еутэкIыгь. Мы хъугъэ-шIагъэм ыпк къикIэу водителитIуми, аш къадисыгъэх нэбгырищими шъобжхэр атещагъэх хъугъэ.

Полицием икулыкIуушIэхэм хъугъэ-шIагъэм лъапсэ фэхъуягъэр зэрагъашэ.

СомЭ МИЛЛИОН ФЭДИЗ АШУАТЫ- ГҮГЬ

Мэкьюогъум и 12-м къыщегъээжъягъэу и 17-м нэс гъепцIагъэ зыхэль бзэджэшиIагъэ

Цыфхэм адзызрахъагъэу Адыгэ Республиком хэгъэгү клюцI йофхэмкIэ икулыкIуухэм тхыгыи б къаІэкIэхъагь. ЗэкъодзакIохэм гъепцIагъэ зыхэль а зы шыкIэр ренэу къызфагъэфедэ.

ГущыIэм пае, банкым икорпоратив номерэу 8 495...-мехъщирэу къыригъяжъэрэмкIэ бзэджашIэр ильэс 53-рэ зыныбжь бзыльфыгъэу Красногвардейскэ районым щыпсэурэм фытеуагь. Банкым иофишIэу гуригъауи, бзыльфыгъэм исчет цыхъэшIэгъунчъэу зэрэштыр къыриуагь. Адрэм ар ышошь хууи, гъепцIаклом къыриорэм тетэу зекIуагъэ. Нэужум аш икартэ ильгыгэ сомэ мин 29-р бзэджашIэм рихгъэу ыгъэунэфыгъ.

Мобильнэ телефоныр къызфагъэфедээ Тэххутэмыкье районым мыш фэдэ бзэджэшIэгъиту щызэрахъагь. ЙофтIумкI эзэрарыр сомэ мин 800-м еху.

ЫпшъэкI къызэрэтуягъэм фэдэу, Мыеекъуап щыщ бзыльфыгъитуми гъепцIаклом цыхъэ фашIи, сомэ мин 80 фэдиз зэхэтэу ашлокIодыгь.

Аш нэмыкIэу Интернетнэ имамлхэр къызфагъэфедэхээзэ бзэджэшIагъэхэр зэрхъях. ЩакIоу алоэ мэкъэгъеухэр сайтхэм къарагъахъэх, нэужум цыфхэр агъеделэх. ГущыIэм пае, Мыеекъуап щыпсэурэ бзыльфыгъэу курэжъые зыщэфын гухэль зиIагъэм сомэ мини 5 шуахыгь. Курэжъием тэфэрэ ахьщэр щакIом фыригъахы, товарыр къызырамытыжыр ары ныIэп бзыльфыгъэм хэбзэухуумэко къулыкIуухэм зызафигъэзагъэр. ГъепцIаклом якъычIэгъэшын епхыгъэ хъугъэ-шIагъэхэмкIэ Адыгейим иполицеи юфтхъабзэхэр зэрхъях.

Мэфи 6-м къыкIоцI гъепцIаклом сомэ миллион фэдиз цыфхэм ашуятуягъу.

АР-М хэгъэгү клюцI йофхэмкIэ и Министерствэ цыфхэм агу къегъэкIыжы телефонымкIэ къарагохъэ къэбарыр ашошь амыгъэхъунэу, амышIэрэ цыфхэм цыхъэ фамышынэу ыкIи гъепцIаклом зарамгыгъэделэнэу.

Йофхъабзэхэр адзызрахъагъэх

Къэралыгъо автоинспекцием икулыкIуухэм Мыеекъопэ районым ит пэуIэхэм ящагуухэм күшхъэфачъэмкIэ къащицы-чыхъэхэрэ кIэлэцIуухэм пэшIорыгъэшIофтхъабзэхэр адзызрахъагъэх.

КіэлэцIыкIуухэм агу къагъэкIыжыгъэ күшхъэфачъэмкIэ гъогум узэрэштызекIоштым пыль шапхъэхэр, анахъэу анаIэ зытырагъэтигъэр лъэрсрыкIо зэпхыгъипIэхэм адэжь гъогурыкIоныр щынэгъончъэу щытыныр, нэмыкIхэри.

Аш нэмыкIэу күшхъэфачъэмкIэ узекIоным шапхъэу пыльхэр къизыIотыкIырэ тхъапхэр кіэлэцIыкIуухэм афагошыгъэх. Аш итхагъэх ар зыгъэорышIэхэрэм шъобжхэр атещагъэх мыхъунхэм фэш ашлан фаехэр.

**Къэзыгъэхъазырыгъэх
КIАРЭ Фатим.**

Дунэе фестиваль-зэнэкъокъур

«Жъогъожыехэр» гъашчэм ильэпэмафэх

Кіләццыкъухэмрэ ныбжыкъехэмрэ художественнэ творчествэмкэ я Дунэе фестиваль-зэнэкъокъур «Адыгэим ижъогъожыехэр» мэкъуогъум и 27 – 29-м щылэшт.

Адыгэ Республикэм культурэмкэ и Министерствэ, республикэм лъэпкъ культурэмкэ и Гупчэ зэхашэрэ фестиваль-зэнэкъокъур Адыгэ хэкур загъэпсыгъэр ильэси 100 зэрэхүрэм, шэжымык дээ Ѣитхум я Ильэс афэгъэхыгъ. Культурэм хэхьоныгъеу ышырэм зыке гъээтигъеням фэш къэралыгъо программэр Ѣылэнгъэм Ѣылхырыщигъеням фестивалыр ехыллагъ.

Цыфхэм япсауныгъе икъэухумэн мэхъанэу илэр къыдалыти, заочна

шыкъем тетэу фестивалыррагъекло кынэу зэхэшакъохэм зэдаштаг.

Сэнаущыгъе зыхэль кіләццыкъухэмрэ ныбжыкъехэмрэ кыхэгъэштыгъенхэм, дунэе зэфыщтыкъехэр искусствэм иамалхэмкэ нахьышу шыгъенхэм фестиваль-зэнэкъокъур афэорышэ.

Зэнэкъокъухэр

Мэкъуогъум и 27 – 29-м фестивалым Ѣылэнэкъокъуштых.

Орэд къэзыиохэрэр, къэшьуакъохэр, музыкальна Іэмэ-псымехэмкэ орэдышохэр къэзыгъаохэрэр купэу зыхэтхэм ашызэнэкъокъуштых. Зэлукъегъухэр мэкъуогъум и 27-м рагъежъештых, и 28-м аухыштых.

Зэфэхысыжъхэр

Осашхэр купиш мэхъух. Мэкъуогъум и 29-м зэхэшакъохэм зэфэхысыжъхэр ашыщтых. Интернетыр, нэмыхык зэльтийэсикэ амалхэр агъэфедэхээ, фестивалым икъеуххэр цыфхэм алъагъээсистых.

Хэлэжъештхэр тшлгъештэгъоных

Пэшорыгъеэш зэнэкъокъухэм текло ныгъэр къащидэзыхыгъехэр кіеух зэлукъегъухэм ахэлажъех. Адыгэ Республикэм культурамкэ иминистрэ игуадзэу, Урсыем, Адыгэим, Ингушетиим культурамкэ язаслуженэ юфышэу, зэхэшакъохэм итхаматэу Шъяуапцэко Аминэт тээрэштигъэгъозагъеу, сэнаущыгъе зыхэль ныбжыкъе гъештэгъонхэр фестивалым хэлэжъештых.

Къэшьуакъохэр

США-м икъэшьокло ансамблэу «Нартым» ильэс 16 – 22-рэ зыныбжыхэр хэтих, нэбгырэ 34-рэ Ѣеуджы. Нью-Джерси и Адыгэ шуашэ организацье купыр зэхишаг.

Тэхьутэмьокье районым икъэшьокло ансамблэу «Адыгэхэр» Урсыем, Іекыб къэралхэм аашаше, зэнэкъокъухэм Ѣитхуцэхэр къащидихыгъ.

Мыекъола районым ermэл къашьохэмкэ иансамблэу «Еразан» зыфиорэм, Чэчэнэм, Таганрог, Волгоград, нэмыхыкхэм яансамблэхэм якъашьохэр дахэх.

Къэрэшэ-Щэрджэсэм и Хабээ район культурэмкэ и Унэу Хъолсэрыкъо Назир ыцэ зыхырэм иансамблэу Тутарыщэ Амир зипашэр, Тюпсэ районым ильэпкъ иансамблэу «Жъогъобыныр», Гъобэкуе икъэшьокло ансамблэу «Къуджэм инфыльхэр», Псышопэ районым икъэшьокло купэу «Шапсыгъэхэр» фестивалым хэлэжъештых.

Израиль иадыгэ къуаджэу Кфар-Камэ иансамблэу «Типсэр», Хъакэмзые икъэшьокло ансамблэу «Жъогъобыныр», Адэмые иансамблэу «Насыпир», Къебэртэе-Бэлькъарым иансамблэу «Мэфэгъэпсыр», фэшхъафхэри Дунэе фестивалым Ѣууджыештых.

Орэдьохэр

Ансамблэхэр, нэбгырэ зырызхэр, купышо мыхъухэр зэнэкъокъуштых. Ставрополь, Краснодар крайхэм, Молдовэм, Волгоград, Оренбург, Къэрэшэ-Щэрджэсэм, Ростов хэкум, Адыгэим, фэшхъафхэми лъэпкъ шэжым, шэнхабзэхэм, нэмыхыкхэм афэгъэхыгъе орэдхэр къаоштых.

Иорданием Ѣицэдэш Адыгэим ильэс 11 зыныбжым, «Истамбылакло» зыфиорэр къылошт. Пынмэфэ Симэ адигэ орэд къылошт. Ильэс 13-м ит, Иорданием Ѣепсэу. Иор-

данием Ѣицэдэш Адыгэим ильэс 11 зыныбжым, «Истамбылакло» зыфиорэр къылошт. Иорданием Ѣицэдэш Адыгэим ильэс 11 зыныбжым, «Истамбылакло» зыфиорэр къылошт.

Тэхьутэмьокье Ѣицэдэш Адыгэим ильэс 11 зыныбжым, «Истамбылакло» зыфиорэр къылошт. Иорданием Ѣицэдэш Адыгэим ильэс 11 зыныбжым, «Истамбылакло» зыфиорэр къылошт.

Музыкальна Іэмэ-псымехэр

Шэуджэн, Туцожэ районхэм, Къэрэшэ-Щэрджэсэм, Иорданием, Тыркуем, Адыгэим якупхэм, фэшхъафхэм ялэпэсэнэгъе къаоштых.

Языклиныгъэ агъэпыйтэ

— Адыгэхэр къэралыгъо 60-м ехъумэ

ащэпсэух, — къытиуагъ республикэм иобщественнэ движениеу «Адыгэ Хасэм» итхаматэу Лымышэко Рэмэсан. — Дунаим Ѣицэдэш ахы мишэми, яныдэльфыбээ рэгүштэх, шэнхабзэхэр къауухумэх, яорэдхэмкэ, къашьохэмкэ зэльэсэх.

Жъогъо 12-р къызыхэлдыкырэ республикэ биракыр зээлэгэхэм ябирахкэу альтытэ, языклиныгъэ егъэпыйтэ. Сэнаущыгъе зыхэльхэр къыхагъэшхээ, ныбжыкъехэр нахьышу зэрэшэнхэмкэ фестивалэу «Адыгэим ижъогъожыехэм» лъэпсэшу ышыгъ. Йофыр лыгъякотэгъеным Адыгэ Хасэр хэлэжъэшт.

Шухъафтынхэр

Адыгабзэкэ орэд къэзыиохэрэм, тильтэпкъ къашьохэр дахэу къызэршахырэхэм дақлоу, адигэ шуашшэм изеханкэ Ѣицэдэш Адыгэ Хасэр альтыпльэт. Дэгүхэм анахь дэгүхжэхэм хэушхъафыгъигъэ шүхъафтынхэр Адыгэ Хасэм афигъэшшоштых.

Бзэпсхэр орэжъынчых

Тыркуем иансамблэу «Бзэпсэм» нэбгырэ 11 хэт, художественнэ пашэр Дэврим Айхан. Скрипкэр, шыкъепшиинэр ямузыкальна Іэмэ-псымэу орэдышохэр агъэжъынчых.

Адыгэм ыгу сид фэдэ хэгъэгү къыщитеоми, лъэпкъ гупшисер зыщигъэгүпшэрэп. Дэврим Айхан республикэм имэфэкхэм, лъэпкъ зэхахьхэм ашытлэгъо, гүшүгэгъу тызэфэхью берэ къыхэхыгъ. Зэлэлгэгъэхүхэр искуствэм зэрээфищэхэрэм анахь къыщихигъэштэр пілэуухэм язэпхыныгъэхэр ары.

Ансамблэм «Бзэпс» фаясигъ. Тыгъенбэзийхэм бзэпсхэр афтэгъядэх, дахэу зэпэжъуухьих, мештэх. Адыгэ орэдэу къырагъаорэм гур зэльштэ...

— Мыекъуапэ тыкъэклонэу, адигэ чыгум тыщызэулынэу лъэшэу тыфэягъ, — къеуатэ Дэврим Айхан. — Мыгъэ тигүхэлхэр къыддэхьугъэхэп, арэу Ѣитми, тыгу дгээкодырэп. «Адыгэим ижъогъожыехэм» язичээзу фестиваль тыщызэулынэу тимурад. Адыгэ орэдхэм шуудгэдэшт.

Иорданием Ѣицэдэш Адыгэим ильэс 11 зыныбжым, «Истамбылакло» зыфиорэр къылошт. Иорданием Ѣицэдэш Адыгэим ильэс 11 зыныбжым, «Истамбылакло» зыфиорэр къылошт.

Пэс зыптыт зэлукъегъухэм пшъештэжьиер ахэлажъэ, искуствэр зышогъэшшэгъонхэм нэуасэ афэхь зэрэшоигъор зэдэгүшгэгъу.

Зыгъесалпэ «Радугэм» ихудожественне пашэр Елена Щербак ильэсэбэ хүгъэ. Мыекъуапэ юф ѿшээ, къашьохэр, орэдышохэр купым хэтих. Искуствэм пүнгэгъэ мэхъэнэ ин илэу Е. Щербак ельйтэ, фестивалыр шюгъэшшэгъон.

Лъэпкъ эстрадэ орэдхэр Интернэтэм, нэмыхык зэлжилэсикэ амалхэм ашызэхэтхыщых, къашьохэр зялэпэсэнэгъи тлэгъүшт. 1997-рэ ильэсэм къыщигъэжъагъэу «Адыгэим ижъогъожыехэр» зэхаштэх. Фестивалыр ныбжыкъе шъэ пчагъэхэм лъэпэмафэ афэхь угъ. Мыгъэ нэбгырэ 840-рэ хэлэжъэшт. Гъэхъагъэхэр ашынхэу, Дунэе фестивалыр шүкъе амалхэр пытэнхэу афэтэло.

Гъогу маф, фестивалыр!

ЕМТЬИЛЬ Нурбай.
Сурэтхэм архихэр: фестивалым хэлажъэхэрэр.

